

Senter for Eiendomsutvikling og forvaltning

AAR 6023 Eiendomsøkonomi, EVU kull 11
Vår 2012

Læringsmål

Gjennom kurset skal studentene tilegne seg følgende kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse.

Kunnskap om

- regnskapets oppbygging og regnskapsmessige terminologi
- rammebetingelsene for eiendomsutvikling og -forvaltning
- ulike former for økonomisk analyse

Ferdigheter

- anvendelse av de grunnleggende regnskapsprinsippene på eiendomsøkonomiske forhold
- gjennomføre strategiske analyser av rammebetingelsene for eiendomsutvikling og -forvaltning
- utarbeide analyser av økonomiske informasjon

Generell kompetanse

- forståelse av eiendomsøkonomi i sammenheng med andre relevante fagområder

Innhold

Eiendomsøkonomi omhandler basiskunnskap om økonomiske forhold knyttet til eiendomsutvikling og -forvaltning. Det vil bli satt fokus på analyser av regnskapets oppbygging, rammebetingelser og analyse av økonomisk informasjon. Under regnskapets oppbygging vil en blant annet få en innføring i de grunnleggende regnskapsprinsippene og regnskapsmessig terminologi. I faget vil det bli lagt vekt på at rammebetingelsene står sentralt når det skal gjennomføres strategiske vurderinger knyttet til eiendomsutvikling og -forvaltning. I analysen av økonomiske informasjon står lønnsomhetsanalyser, likviditet, betydningen av budsjettering, verddivurderinger og verdsetting sentralt.

Opplegg

- Undervisningen foregår i 2 samlinger våren 2012
- Vurdering foregår på bakgrunn av hjemmeeksamen. Hjemmeeksamen utleveres klokken 09.00 fredag den 11. mai 2012 og skal innleveres via It's learning innen klokken 09.00 mandag den 14. mai 2012.
- Informasjon og presentasjoner kunngjøres på It's learning
- 7,5 Studiepoeng

Faglærer

Børge Aadland, Høyskolen i Bergen

TIMEPLAN AAR 6023 EIENDOMSØKONOMI

UNDERVISNINGSPLAN FOR EIENDOMSØKONOMI VÅREN 2012

SAMLING 1 20. – 22. mars 2012 ROM: Hovedbygget, 314		
Tid	Tirsdag 20. mars	Foreleser
1000 – 1015	Innledning - presentasjon <ul style="list-style-type: none"> • Faget eiendomsøkonomi • Deltakerne 	Børge Aadland
1015 – 1100	Eiendomsøkonomisk utgangspunkt <ul style="list-style-type: none"> • Eiendom og eiendomsrett • Eiers formål • Eiendommens bruksformål • Oppgavecase 	Børge Aadland
1115 – 1200	Eiendomstransformasjon <ul style="list-style-type: none"> • Eiendomsregime • Reguleringsregime • Markedsregime 	Børge Aadland
1200 – 1300	Lunsj	
1300 – 1400	Eiendomstransformasjon <ul style="list-style-type: none"> • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland
1415 – 1500	Verdsettelse <ul style="list-style-type: none"> • Hvorfor verdsettes fast eiendom? • Takst • Verdsettelsesmetoder • Rasjonalitet 	Børge Aadland
1515 – 1600	Verdsettelse <ul style="list-style-type: none"> • Utslagsgivende faktorer • Informasjon • Usikkerhet /risiko • Kjøp og salg • Prisutvikling 	Børge Aadland
1615 – 1700	Verdsettelse <ul style="list-style-type: none"> • Avkastningsmodellen – nåverdi • Markedsverdimodellen • Teknisk verdi (og historisk kost) 	Børge Aadland

1715-1800	Verdsettelse <ul style="list-style-type: none"> • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland
1930	Middag	
	Onsdag 21. mars	Foreleser
0815 – 0900	Innføring i finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Utgangspunktet (normalinteressentmodellen) • Balanse og resultat 	Børge Aadland
0915 – 1000	Innføring i finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Kontoplan • Periodisering 	Børge Aadland
1015 – 1100	Innføring i finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Avskrivinger 	Børge Aadland
1100 – 1215	Lunsj	
1215 – 1300	Finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende regnskapsprinsipper • God regnskapsskikk 	Børge Aadland
1315 – 1400	Finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende regnskapsprinsipper • Transaksjonsprinsippet • Opptjeningsprinsippet 	Børge Aadland
1415 – 1500	Finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende regnskapsprinsipper • Sammenstillingsprinsippet • Forsiktighetsprinsippet • Sikring • Regnskapsestimater 	Børge Aadland
1515 – 1600	Finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Grunnleggende regnskapsprinsipper • Kongruensprinsippet • Konsistensprinsippet • Fortsatt drift 	Børge Aadland

Time	Torsdag 22. mars	Foreleser
0815 – 0900	Finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Kort om enterprise • Selskapsstruktur 	Børge Aadland
0915 – 1000	Finansregnskap <ul style="list-style-type: none"> • Presentasjon av regnskapet • Kort om IFRS og IAS <p>Hva skal vi se på neste samling? Hva skal dere se på til neste samling?</p>	Børge Aadland
1015 – 1100	Eiendomsmarkedet	Dag A. Lønning
1115 – 1200	Eiendomsmarkedet	Dag A. Lønning
1200 – 1300	Lunsj	
1300 – 1345	Eiendomsmarkedet	Dag A. Lønning
1400 – 1445	Eiendomsmarkedet	Dag A. Lønning
1445 – 1500	Spørsmål og svar	Børge Aadland

SAMLING 2 17. – 19. april 2012 ROM: Hovedbygget, 314

Time	Tirsdag 17. april	Foreleser
1000 – 1015	Siden sist <ul style="list-style-type: none"> • Spørsmål og svar 	Børge Aadland
1015 – 1100	Analyse av finansregnskapet <ul style="list-style-type: none"> • Totalrentabilitet • Resultatanalyse 	Børge Aadland
1115 – 1200	Analyse av finansregnskapet <ul style="list-style-type: none"> • Finansielle analyser • Kontantstrømanalyser 	Børge Aadland
1200 – 1300	Lunsj	
1300 – 1400	Analyse av finansregnskapet <ul style="list-style-type: none"> • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland

1415 – 1500	Økonomiske rammebetingelser <ul style="list-style-type: none"> • Samfunnsmessige konjunkturer 	Børge Aadland
1515 – 1600	Økonomiske rammebetingelser <ul style="list-style-type: none"> • Skatt og avgifter • Dokumentavgift • Offentligrettslige forhold 	Børge Aadland
1615-1700	Økonomiske rammebetingelser <ul style="list-style-type: none"> • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland
Tid	Onsdag 18. april	Foreleser
0815 – 0900	Innføring i økonomistyring og budsjettering <ul style="list-style-type: none"> • Det private og det offentlige • Effektivitet og produktivitet • «Mål» 	Børge Aadland
0915 – 1000	Innføring i økonomistyring og budsjettering <ul style="list-style-type: none"> • Budsjettstyring 	Børge Aadland
1015 – 1100	Innføring i økonomistyring og budsjettering <ul style="list-style-type: none"> • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland
1100 – 1215	Lunsj	
1215 – 1300	Næringseiendom <ul style="list-style-type: none"> • 	
1315 – 1400	Næringseiendom <ul style="list-style-type: none"> • 	
1415 – 1500	Boligeiendom <ul style="list-style-type: none"> • 	
1515 – 1600	Boligeiendom <ul style="list-style-type: none"> • 	
Time	Torsdag 19. april	Foreleser
0815 – 0900	Drift av boligeiendom – økonomistyring <ul style="list-style-type: none"> • Eierseksjonssameier • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland

0915 – 1000	Drift av boligeiendom – økonomistyring <ul style="list-style-type: none"> • Borettslag • Oppgavecase • Gruppearbeid • Presentasjon/Gjennomgang 	Børge Aadland
1015 – 1100	Drift av offentlige eiendommer – økonomistyring	Børge Aadland
1115 – 1200	Drift av offentlige eiendommer – økonomistyring	Børge Aadland
1200 – 1300	Lunsj	
1300 – 1345	Drift av offentlige eiendommer – økonomistyring	Børge Aadland
1400 – 1445	Drift av offentlige eiendommer – økonomistyring	Børge Aadland
1445 – 1500	Spørsmål og svar	Børge Aadland

PENSUMLISTE

Eiendomsøkonomi, EVU kull 11
Vår 2012

Kjernerpensum

Tittel	Forfatter, forlag, år	
<i>"Analyse av finansregnskapet".</i>	Banken og Busch, Universitetsforlaget 2001. (BB)	Utleveres på samling
<i>Økonomistyring i det offentlige</i>	Busch, Tor, Erik Johnsen og Jan Ole Vanebo (2009): 4. utg. Oslo. Universitetsforlaget	Utleveres på samling

Orienteringsstoff / anbefalt lesning

Tittel	Forfatter	
NOU 2002:2 Boligmarkedene og boligpolitikken		http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/dok/nouer/2002/nou-2002-2.html?id=145338